

KAUNO R. EŽERĖLIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kauno r. Ežerėlio pagrindinės mokyklos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokykloje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi visiems bendruomenės nariams.

2. Tvarkos aprašas perengtas vadovaujantis Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą mokykloje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. *individualizavimo*. Turi būti atsižvelgiama į vaiko amžių ir brandą, jo psichikos ir fizines savybes, poreikius, socialinės aplinkos ir kitas svarbias ypatybes;

4.2. *vaiko interesų ir gerovės pirmumo*. Imantis bet kokių su vaiku susijusių veiksmų, svarbiausia – vaiko interesai;

4.3. *orumo*. Vaikai neturi būti žeminami, su jais neturi būti nepagarbiai elgiamasi;

4.4. *nediskriminavimo*. Veiksmų imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias, besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus, rasės, lyties, kalbos, socialinės padėties, sveikatos ar kitokių aplinkybių;

4.5. *bendradarbiavimo*. Vaiko priežiūra, socialinė integracija (reintegracija) ir socializacija grindžiamos visų šiame procese dalyvaujančių asmenų tarpusavio pagalba;

4.6. *konfidencialumo, skaidrumo, nešališkumo, kolegialumo* principais priimant sprendimus.

5. Visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su tvarkos aprašu pasirašytinai:

5.1. nepedagoginius darbuotojus supažindina mokyklos direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams įsigaliojus tvarkos aprašui;

5.2. pedagoginius darbuotojus supažindina mokyklos direktoriaus pavaduotojas ugdymui įsigaliojus tvarkos aprašui;

5.3. mokinius supažindina klasės auklėtojai per pirmąją mokslo metų valandėlę;

5.4. tėvai (globėjai, rūpintojai) supažindinami per TAMO dienyną bei per pirmąją klasės (grupės) tėvų susirinkimą.

6. **Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:**

6.1. *smurtas prieš vaiką* – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir oumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai.

6.1.1. *fizinis smurtas*: mušimas, purtymas, tampymas, smūgiavimas, uždarymas ir laikymas tamsoje, kankinimas ir kt.

6.1.2. **psichologinis smurtas**: atstūmimas, fizinis ir emocinis apleistumas, ignoravimas, žeminimas ir kt.

6.1.3. **seksualinis smurtas**: seksualiniai santykiai, lytinių organų demonstravimas vaikams, vertimas masturbuotis ir kt.

6.2. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, pašaipios replikos, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. **fizinės patyčios**: mušimas, kumščiovimas, stumdymas, pargriovimas, spaudimas, dusinimas, įspyrimas ar spardymas, kitas užkabinėjimas, nepadorūs gestai, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, gero vardo gadinimas, manipuliavimas draugyste, reketas ir kt.;

6.2.4. **patyčios kibernetinėje erdvėje**: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir/ar informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui (skaudinančių ir/ar gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.);

6.3. **konfliktas (konfliktinė situacija)** – tai vienkartinis vienodos ar panašios psichologinės jėgos asmenų ar asmenų grupių tikslų, pozicijų, nuomonių, požiūrių susidūrimas, rimti nesutarimai, sukeliantys dalyviams nemalonius jausmus, išgyvenimus. Konfliktines situacijas sprendžia klasės auklėtojas arba socialinis pedagogas. Konfliktinei situacijai pildomas Konfliktinės situacijos paaiškinimas (priedas Nr. 2);

6.4. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

6.5. **besityčiojantysis** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.6. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys(-iai);

6.7. **patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.8. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis mokyklos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.9. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.10. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena** – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi mokyklos administracija, vaiko gerovės komisijos nariai, klasės auklėtojai, o ją vykdo visi mokyklos bendruomenės nariai.

8. **Mokyklos vadovas** yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

9. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja mokyklos **vaiko gerovės komisijos nariai**, kurie kasmet:

9.1. inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasės auklėtojų ar socialinės pedagogės dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius);

9.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą ir jį koreguoja;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.6. teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl tvarkos aprašo tobulinimo;

9.7. apie visus patyčių atvejus ir intervencines veiklas informuoja mokyklos direktorių;

9.8. atlieka kitus šiame tvarkos apraše numatytus veiksmus.

10. Vaiko gerovės komisijos narių, atsakingų už patyčių prevencijos ir intervencijos koordinavimą, sąrašas ir kontaktinė informacija skelbiama viešai mokiniams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) prieinamoje vietoje (stende, internetinėje svetainėje ir kt.).

11. **Klasės auklėtojai** vykdo smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

11.1. kuria psichologiškai saugų klasės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje ir aptaria ją su mokiniais;

11.2. klasės valandėlių metu aptaria su mokiniais patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

11.3. kiekvieno tėvų susirinkimo metu aptaria klasės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie smurtą ir patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

11.4. kartą per mėnesį išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias klasėje, informuoja vaiko gerovės komisijos atsakingus narius apie taikytą prevencijos priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

12. **Švietimo pagalbos specialistai** vykdo smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją pagal savo veiklos pobūdį:

12.1. specialusis pedagogas, logopedas individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją mokyklos darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus patyčių prevencijos tikslais;

12.3. švietimo pagalbos specialistai vykdo prevencines programas mokyklos bendruomenei;

12.4. socialinė pedagogė registruoja gautus smurto ir patyčių atvejus (pranešimo apie smurtą ir patyčias forma, 1 priedas) ir vykdomas intervencines veiklas Patyčių registracijos sąsiuvinyje. Imasi spęsti smurto ir patyčių situaciją, bendrauja su patyčių dalyviais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), klasės auklėtoju, mokytojais, psichologe. Esant sudėtingam smurto ar patyčių atvejui socialinė pedagogė inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA

13. **Bet kuris mokyklos darbuotojas** visais smurto ir patyčių atvejais:

13.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi ar yra įtariamas tyčiojimusi, mokyklos nuostatas ir mokinio elgesio taisykles;

13.3. raštu informuoja patyrusio smurtą ar patyčias mokinio klasės auklėtoją, jai nesant, socialinę pedagogę apie įtariamą smurtą ar įvykusias patyčias (pranešimo apie smurtą ir patyčias forma, 1 priedas);

13.4. esant grėsmei mokinio sveikatai ar gyvybei, nedelsiant kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ir/ar mokyklos darbuotojus) ir/ar institucijas (pvz.: policiją, greitąją pagalbą ir kt.);

14. **Bet kuris mokyklos darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs patyčias kibernetinėje erdvėje arba gavęs apie jas pranešimą:

14.1. esant galimybei išsaugo vykstančių patyčių kibernetinėje erdvėje įrodymus ir nedelsdamas imasi reikiamų priemonių patyčioms kibernetinėje erdvėje sustabdyti;

14.2. įvertina grėsmę mokiniui ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ir/ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (policiją);

14.3. pagal galimybes surenka informaciją apie besityčiojančių asmenų tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

14.4. informuoja patyčias patyrusio mokinio klasės auklėtoją ar socialinę pedagogę apie patyčias kibernetinėje erdvėje (pranešimo apie smurtą ir patyčias forma, 1 priedas) ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

14.5. turi teisę apie patyčias kibernetinėje erdvėje pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdamas pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

15. **Mokinys** patyręs smurtą, patyčias arba jas pastebėjęs:

15.1. nedelsdamas žodžiu praneša klasės auklėtojui;

15.2. nesant klasės auklėtojo žodžiu praneša socialiniam pedagogui, vaiko gerovės komisijos nariui, kitam mokyklos darbuotojui.

16. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** sužinoję apie smurtą, patyčias ar pastebėję patyčių atvejį:

16.1. nedelsdami raštu (trumpąja sms žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja klasės auklėtoją;

16.2. jei besityčiojantis asmuo yra mokyklos darbuotojas, nedelsdami raštu (trumpąja sms žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja mokyklos direktorių (direktoriaus pavaduotoją);

16.3. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, patyčias patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

17. **Klasės auklėtojas** gavęs informaciją apie smurtą ir patyčias tarp mokinių nedelsiant:

17.1. patikrina gautą informaciją, nustatęs, kad tai smurto ar patyčių atvejis, aiškinasi jo aplinkybes, užpildo pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (1 priedas) ir perduoda socialieji pedagogai;

17.2. bendradarbiaudamas su kitų patyčių situacijos dalyvių klasės auklėtojais, socialiniu pedagogu organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

- 17.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;
- 17.4. nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniai patyčių atvejui kreipiasi į atsakingus vaiko gerovės komisijos narius.
18. **Vaiko gerovės komisijos nariai** įvertinę turimą informaciją:
- 18.1. numato intervencijos veiksmų planą, supažindina patyčias patyrusį ir jas vykdžiusį mokinį, jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su planu ir jo nevykdymo pasekmėmis;
- 18.2. informuoja mokyklos direktorių apie esamą situaciją;
- 18.3. vykdo veiksmų plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja posėdžius situacijos pakartotiniam įvertinimui, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;
- 18.4. jei veiksmų plane numatytos veiklos yra neefektyvios, kreipiasi į Kauno rajono savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją dėl vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros skyrimo.
19. Mokiniui pasityčiojus iš mokyklos darbuotojo, patyręs patyčias darbuotojas informuoja mokyklos direktorių, kuris imasi mokyklos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.
20. Mokyklos darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, mokinys arba jo tėvai (globėjai, rūpintojai), arba kitas asmuo, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, informuoja mokyklos direktorių raštu, kuris imasi mokyklos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.
21. Patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, vaiko gerovės komisija rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus jo interesus.
23. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas yra skelbiamas mokyklos internetinėje svetainėje.
-

KAUNO R. EŽERĖLIO PAGRINDINĖ MOKYKLA
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

_____
 Pranešimo data / _____
 Registracijos Nr.

Bendrieji duomenys:

Kas praneša apie patyčias/smurta:	
Kada įvyko patyčios/smurto atvejis (data, val.):	
Kur įvyko (vieta):	
Kokia patyčių/smurto (pabraukti) forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fizinė: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ➤ Žodinė: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.; ➤ Socialinė: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas; ➤ Kibernetinė: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.); ➤ Fizinis smurtas: tyčiniai fiziniai veiksmai, sukeliantys vaikui skausmą, darantys žalą arba keliantys pavojų jo gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui (smūgiavimas, mušimas, tampymas, deginimas, uždarymas ir laikymas tamsoje, kankinimas ir kt.); ➤ Psichologinis smurtas: pastovus vaiko poreikių netenkinimas, nuolatinis vaiko atstovo pagal įstatymą bendravimo su vaiku pobūdis, kuris žalingai veikia vaiko asmenybę ir trikdo savivertę, jo asmenybės raidą (žeminimas, vaiko ignoravimas, nesirūpinimas poreikiais ir kt.); ➤ Seksualinis smurtas: (seksualiniai santykiai, lytinių organų demonstravimas vaikui, vertimas masturbuoti ir kt.). 	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Bendruomenės nario, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, klasė, pareigos:	
Bendruomenės nario, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, klasė, pareigos:	
Mokinio/ių, <u>stebėjusio/ių patyčias</u> vardas, pavardė, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį, trumpas faktais pagrįstas įvykio aprašymas:

Kas priėmė pranešimą: V. Pavardė Parašas

KAUNO R. EŽERĖLIO PAGRINDINĖ MOKYKLA
KONFLIKTINĖS SITUACIJOS PAAIŠKINIMAS

Data: _____

Kreipėsi:

_____

➤ Konfliktinės situacijos aprašymas

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

(parašas)

_____

(vardas, pavardė)

Klasės vadovas

_____

(parašas)

_____

(vardas, pavardė)

Socialinė pedagogė

_____

(parašas)

_____

**KAUNO R. EŽERĖLIO PAGRINDINĖ MOKYKLA
KONFLIKTINĖS SITUACIJOS PAAIŠKINIMAS**

Data: _____

➤ Vaiko paaiškinimas

_____
(parašas)

_____
(vardas, pavardė)

Klasės vadovas

_____
(parašas)

_____
(vardas, pavardė)

Socialinė pedagogė

_____
(parašas)

_____
(vardas, pavardė)

REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS PAGALBOS VEIKSMŲ PLANAS